

Posudek vedoucího rigorózní práce

Petr Vojtíšek, Bezplatnost sociálních služeb

Volba tématu:

Téma je voleno velmi dobře. Je velmi aktuální v době, kdy se šetří ve státním rozpočtu a zahraniční podpora se ztenčuje. Nestání organizace si budou muset naučit vydělávat na sebe.

Struktura práce:

Práce je velmi logicky strukturovaná. Má dvě části – teoretickou a empirickou. Tak práce začíná dobrým shrnutím teoretických otázek a končí zdařilým empirickým výzkumem, v podstatě potvrzující pracovní hypotézu..

V první kapitole teoretické části autor popisuje nové trendy v sociálních službách, které jsou součástí strategie EU na poli sociální ochrany. Nejprve se věnuje identifikaci sociálních služeb, jejich definici, identifikuje cílové skupiny sociálních služeb, jejich typologie i typologii poskytovatelů sociálních služeb a končí identifikace způsobu jejich financování. Zvláštní pozornost je věnována současné praxi financování sociálních služeb. Financování je podrobeno kritice především v oblasti úhrad od uživatelů služeb, která je postavena na tzv. příspěvku na péči, jehož účel je uživateli ve velké míře obcházen. Kapitulu vhodně doplňuje (i) komparaci vybraných prvků uplatňujících se v sociálních službách v ČR a v některých evropských státech, (ii) identifikací souvislostí sociálních služeb a služeb zaměstnanosti a (iii) srovnám sociálních služeb se službami na běžném trhu služeb.

V druhé kapitole autor pojednává o zásadě bezplatnosti služeb v ČR. přináší teoretický koncept liberalizovaného trhu sociálních služeb, kde jsou využívány reálné mechanismy trhu, jakými jsou např. reálná poptávka po službách, možnost volby, individuální odpovědnost, relace ceny a kvality, atd. Nejprve analyzuje pojem „bezplatnost“ v různých stech. Věnuje se institucionálním podmínkám potřebných pro uvolnění státní regulace a liberalizaci trhu sociálních služeb. Kapitulu končí pojednáním o minimálních zásadách pro získání nároku na bezplatnou sociální službu. Od bezplatnosti odlišuje neziskovost, které věnuje třetí kapitolu, kterou věnuje otázkám a zásadám neziskovosti v sociálních službách. Přitom neopomíjí otázky podnikání a nakládání se ziskem v sociálních službách.

Teoretickou první část končí velmi krátkým shrnutím hlavních myšlenek slovy „*Obecná část představuje teoretickou koncepci sociálních služeb jako služeb podléhajících volnému trhu a identifikuje zásady státní regulace takového systému, a to (i) stanovením zásad pro bezplatné využití sociálních služeb uživatelem, (ii) stanovením minimálních standardů péče a dostupnosti, a (iii) stanovením minimálních zásad nevýdělečnosti poskytovatele*“. To zcela vystihuje obsah prvních 58 stran rukopisu.

V druhé, empirické části autor se snaží zjistit standardizovanými rozhovory názory skupiny expertů z různých oblastí řízení sociálních služeb (management, státní správa, vzdělávání, ad.), kteří mají víceletou zkušenost s provozem sociálních služeb u nás, na jeho teoretický koncept liberalizace trhu sociálních služeb

Empirický výzkum potvrzuje hlavní hypotézu, která vychází z kritiky současného pojetí systému sociálních služeb, který je postaven především na špatné typologii služeb podle činností a podle cílových skupin. Tedy horizontálním způsobem, který má sklony ke generování chyb a mezer v systému. Podle autora systém sociálních služeb by měl být postaven na vertikálním dělení podle jejich příjemců, v němž jsou sociální služby po obsahové stránce děleny na minimální standardní služby zákonem daného rozsahu, které stát ze zákona garantuje bezplatně za předem definovaných podmínek a ostatní služby, které podléhají volnému trhu a nejsou státem regulovány.

Výzkumem dochází k závěru, že nově nadefinování systému sociálních služeb umožní k jejich privatizaci, což přinese pozitivní efekt: (i) z hlediska snížení státních výdajů na sociální služby, (ii) z hlediska dlouhodobé udržitelnosti celého systému (diverzifikace zdrojů), a (iii) vytvořením bohatší a pestřejší sítě alternativních služeb, které nebudou svázané státní regulací.

V praktické části autor se pokouší o vypracování metodického návodu, který by mohl být dobrým východiskem pro změnu v praxi „*nastavené ruky*“ a „*čekání na státní dotace*“.

Hodnocení rigorózní práce:

Práce má dobrou úroveň. Autor poctivě pracuje s literaturou, kterou vhodně a přesvědčivě doplňuje vlastními analytickými postřehy. Je výsledkem velmi precízní a samostatné práce studenta. Je to výborná práce a doporučuji k obhajobě.